

O lastnih imenih

Aleš Pogačnik

NABOR LASTNIH IMEN, ki so vključena v angleško-slovenski slovar, je bil narejen na podlagi dveh izhodišč: izbrani vir je omejil v geslovník vključena lastna imena na tista, ki so v anglo-ameriškem jezikovnem prostoru najbolj pogosta oz. kulturološko zanimiva. Pri tem so se sestavljalci opirali na vire založbe Oxford University Press, najbolj na enciklopedični slovar The Oxford Reference Dictionary (ORD). Izmed možnih lastnoimenskih iztočnic so bile nadalje vključene le tiste, pri katerih se zapis v slovenščini kakor koli razlikuje od angleškega. Izhodišče je torej izrazito kontrastivno, saj je obveljala predpostavka, da lahko uporabniki slovarja enciklopedične ali druge jezikovne informacije (npr. o izgovorjavi) najdejo v angleških enojezičnih virih. V geslovníku tako ni nekaterih znanih osebnih, geografskih in drugih lastnih imen, ki bi jih uporabniki morda pričakovali glede na pogostost, pišejo pa se v obeh jezikih enako: *London*, *New York*, *Shakespeare* itd. Vsebuje pa iztočnice, kot so npr. *Vienna*, *Paris* ali *Confucius*, za katera v slovenščini uporabljamo oblike *Dunaj*, *Pariz* in *Konfucij*.

Kljub navidez preprostem načelu odločanje glede prevodov lastnoimenskih iztočnic ni bilo enostavno. Zadrega so tako na angleški kot na slovenski strani, kajti niti slovenščina niti angleščina nimata povsem enoznačnih pravil ter prakse pri zapisu lastnih imen. Na splošno lahko rečemo, da lastna imena v obeh jezikih pišemo v izvorni obliki, ali pa jih (delno ali v celoti) prevajamo oziroma podomačimo.

Najpomembnejša lastna imena s **prevedeno** obliko so stvarna, nekatera zemljepisna in evropska zgodovinska osebna imena.

1. Zgodovinska osebna imena (imena in vzdevki evropskih vladarjev z rodovinskimi imeni, imena krščanskih svetnikov in papežev) prevajajo tako v angleščini kot v slovenščini, zato jih je v slovarskem delu sorazmerno veliko: *John Paul II – Janez Pavel II.*, *Eric the Red – Erik Rdeči*.
2. Podobno tako v angleščini kot v slovenščini pogosto prevajamo občne sestavine geografskih imen (npr. *Greenland Sea – Grenlandsko morje*, *Great Indian Desert – Velika indijska puščava*); to je druga največja skupina v slovar vključenih lastnih imen.
3. V geslovníku so vključena le tista stvarna imena, za katera v slovenščini pogosto uporabljamo tudi prevedeno obliko, ali pa je angleško ime pogosto tudi figurativno zaznamovano; za ta tip lastnih imen je v pisni slovenščini sicer dokaj pogosta raba izvorne oblike. Zato npr. gesla kot *Library of Congress (Kongresna knjižnica)*, *Arabian Nights (Tisoč in ena noč)* in *Empire State Building* ('nekdaj največja stavba na svetu'), *Fort Knox* ('deponija zlatih rezerv zvezne vlade ZDA').

Pogosta oblika **podomačitve** je glasovna podomačitev, zapisovanje imen v skladu s fonetiko posameznega jezika. Ta je posebej pogosta pri lastnih imenih, ki prihajajo iz lingvistično (ne)sorodnega jezika. Na slovenski strani slovar ne sledi načelom slovenskega pravopisa, ki glede na izvor za veliko lastnih imen priporoča glasovne podomačitve. Slovenski pravopis na splošno razlikuje lastna imena, ki so izvorno zapisana v latiničnih ali nelatiničnih pisavah, glasovno domačenje v skladu s slovensko izgovorjavo pa je priporočljivo tudi pri prevzemanju iz nekaterih jezikov z latinično pisavo. Pravilo je protislovno in pomanjkljivo ter v slovarju ni bilo upoštevano, čeprav je dokaj pogosto (in nesistematično) uporabljeno v sodobni pisni slovenščini.

Zato v tem uvodu dodajamo splošno navodilo o tem, kako v slovenščini ravnati z lastnimi imeni, na katera naletimo v angleškem besedilu in jih ni v slovarskem delu, oziroma pojasnujemo prevedke pri tistih lastnih imenih, ki so v slovarju.

V angleščini neprevedena lastna imena, prevzeta iz **latinične pisave**, po pravilu zapišejo z vsemi črkami, kot jih za pisanje posamezne besede uporabljajo izvorni govorci in jih ni v tako imenovani osnovni latinični pisavi (izraz za črke, ki jih uporablja v prvi vrsti ameriška angleščina). Tipografske poenostavitve so v angleščini zelo redke za črke, ki jih uporabljajo trije najvplivnejši romanski jeziki – francoščina, španščina in portugalščina. V pisni angleš-

čini tako domala nikoli ne naletimo na poenostavljene oblike naslednjih črk: *á* (portugalščina, španščina), *à* (francoščina, portugalščina), *â* (francoščina, portugalščina), *ã* (portugalščina), *ç* (francoščina, portugalščina), *é* (francoščina, portugalščina, španščina), *ê* (francoščina, portugalščina), *ê* (francoščina, portugalščina), *í* (portugalščina, španščina), *ï* (portugalščina), *î* (francoščina), *ï* (francoščina, portugalščina), *ñ* (španščina), *ó* (portugalščina), *ò* (portugalščina, španščina), *ô* (francoščina, portugalščina), *õ* (portugalščina), *ú* (portugalščina, španščina), *ù* (francoščina, portugalščina), *û* (francoščina), *ü* (francoščina, portugalščina, španščina). Ker vsi naštetih jeziki pri kapitalkah pogosto opuščajo naglasna znamenja in jih že sami tipografsko poenostavljajo (npr. *É* v *E*), enako ravnajo tudi v angleščini.

Pri zapisih, prevzetih iz **germanskih jezikov**, v pisni angleščini prav tako lahko sledijo (zgodovinskim) tipografskim poenostavitvam teh jezikov. Samoglasnike s preglesi poenostavijo tako, da osnovni črki dodajo *-e*: namesto *ä* pišejo *ae*, namesto *ö* ali *ø* pišejo *oe*, namesto *ü* ali *û* pa *ue*; *æ* in *α* nadalje poenostavljajo v *ae* in *oe*, skandinavski *å* pa lahko zamenjajo z *aa*. Pri tipografskih poenostavitvah zapisov, prevzetih iz **drugih jezikov**, ki se izvorno pišejo z latinico in uporabljajo različen nabor znakov kot angleščina, angleščina izbere znak osnovne latinične pisave, ki je grafično najbolj podoben izvorni črki: *l* tako npr. lahko pišejo kot *l*, *š* kot *s*, *ā* kot *a*, *ô* kot *o* ipd. Pri tipografskih poenostavitvah izrazov, povzetih iz katerega od teh, za angleščino ne tako pomembnih jezikov, pravilo hkrati velja za vse črke. Torej tudi za tiste posebne črke, ki jih uporablja kateri od germansko-romanskih jezikov. Poudarjamo, da take tipografske poenostavitve, npr. slovanskega *č* v *c*, v angleščini niso pravilo.

Pri imenih, kjer je izvorna oblika zapisana v kateri od **nelatiničnih pisav**, pa so stvari bolj zapletene, saj izvorna oblika ni tako samoumevna. Tako angleščina kot slovenščina si pri prevzemanju imen iz nelatiničnih pisav pomagata s pravili. Za izhodišče pri obravnavi nelatiničnih pisav smo vzeli opise v *The Chicago Manual of Style (CMS)* in *Slovenskem pravopisu (SP)*. Noben od teh priročnikov ne obravnava vseh živih nelatiničnih pisav. CMS zahtevnejšega pisca angleščine napoti na prečkvalne tabele, ki so jih sestavili ameriški bibliotekarji in jih je objavila Kongresna knjižnica (*ALA-LC Romanization Tables, Transliteration schemes for non-Roman scripts*, Washington D.C.: Library of Congress, 1997; <http://www.loc.gov/catdir/cpso/roman.html>).

SP pa za nekatere ne tako znane pisave ne ponuja vodila. Pomebno je še dodati, da tako slovenski kot angleški geografi za prečkovanje zemljepisnih imen iz katere od držav z nelatinično pisavo uporabljajo lokalno prečkovanje, in da za ta standard skrbi posebna komisija OZN za zemljepisna imena, UNGEGN (<http://www.eki.ee/wgrs/>).

Za prečkovanje katere od nelatiničnih pisav sta tako v angleščini kot v slovenščini torej v rabi vsaj dva prečkvalna sistema in različne oblike teh zapisov so pogoste.

Države z nelatinično pisavo

Preglednica je povzeta po skripti *Report of the UN Group of Experts on Geographical Names Working Group on "Toponymic Data Exchange Formats and Standards" to the Seventh United Nations Conference on the Standardization of Geographical Names* (1998). V poročilu so zbrani podatki o jezikih, s katerimi države zapisujejo zemljepisna imena. To ni povsem enako dejanskemu stanju rabe jezika v posamezni državi (v letu 2004). Nekatere države katerega od jezikov ne uporabljajo na celotnem ozemlju, ali pa v upravi uporabljajo še katerega. To je posebej navedeno v poglavjih o posameznih pisavah.

grška	Ciper*, Grčija
cirilična	Azerbejdžan*, Belorusija, Bolgarija, Bosna in Hercegovina*, Kazahstan, Kirgizistan, Makedonija, Mongolija, Rusija, Srbija in Črna gora*, Tadžikistan, Turkmenistan*, Ukrajina, Uzbekistan*
hebrejska	Izrael*

arabska	Afganistan, Alžirija*, Bahrajn, Čad*, Džibuti*, Egipt, Indija*, Irak, Iran, Izrael*, Jemen, Jordanija, Katar, Kitajska* (Sinkiang Uighur), Komori*, Kuvajt, Libanon, Libija, Maroko*, Mavretanija*, Oman, Pakistan*, Saudova Arabija, Sirija, Somalija*, Sudan*, Tunizija*, Združeni arabski emirati
indijske	Bangladeš, Indija*; Nepal, Singapur*, Šrilanka
japonska	Japonska
kitajska	Kitajska*, Singapur*, Tajvan*
armenska	Armenija
gruzinska	Gruzija
mongolska	Kitajska* (Notranja Mongolija), Mongolija
tibetanska	Butan, Kitajska* (Tibet)
burmanska	Mjanmar
kmerska	Kambodža
tajska	Tajska
laoška	Laos
korejska	Južna Koreja, Severna Koreja
maldivska	Maldivi
etiopska	Eritreja, Etiopija*

Opomba: v državah z * (pol)uradno uporabljajo tudi latinično pisavo.

Nelatinične pisave se glede na njihove osnovne lastnosti delijo v štiri glavne skupine:

1. Alfabetске pisave

Poleg najbolj razširjene latinične pisave so take še tiste pisave, ki poznajo samo samostojna znamenja za samoglasnike in soglasnike. To je edina skupina pisav, ki razlikuje med veliko in malo začetnico; velike začetnice ne pozna edino gruzinska pisava. Cirilična in grška pisava sta omenjeni tako v CMS in SP, armenske in gruzinske pisave pa (omenjena) priročnika ne obravnavata.

2. Soglasniške alfabetске pisave

Pri soglasniških pisavah samoglasniki niso samostojne črke, ampak so dodani kot znamenja pod ali nad črko, ki pa so lahko tudi izpuščena. Taki živi pisavi sta hebrejska in arabska pisava, ki ju opisujeta tako SP kot CMS.

3. Zlogovne pisave

V zlogovnih pisavah so črke zlogi ali samoglasniki, ki obliko spreminjajo glede na kontekst – odvisno od samoglasnikov ali zlogov, s katerimi so povezani v besedo. SP omenja le eno od indijskih pisav (devanagari za hindijščino) in japonsko pisavo, CMS pa japonsko in korejsko pisavo.

4. Logografske pisave

Edina živa logografska pisava je kitajska pisava, ki je opisana v obeh priročnikih. Zaradi zgodovinskih razlogov so nekateri kitajski znaki sestavni del dveh živih zlogovnih pisav, japonske in korejske.

Grška pisava

Angleška transliteracijska pravila za grško pisavo, s katero pišejo v **Grčiji** in na **grškem delu Cipra**, so vsaj načelno enaka grškim transliteracijskim navodilom (ELOT 743 iz leta 1982), mednarodno sprejetim pravilom UNGEGN (1987) in ISO standardu iz leta 1997 (ISO 843), ki ga danes največ uporabljajo v Grčiji. Še vedno pa je v rabi tudi ne tako priporočljiv star prečrkovalni sistem britanskih kartografov (iz leta 1962). Najlaže ga prepoznamo po črkah *ç* in *ÿ*, ki so ju vpeljali šele novi prečrkovalni sistemi po letu 1981, druge razlike pa so malenkostne.

Glavna težava pri prevzemanju grških besed je kulturološka. Kar nekaj grških imen tako v angleščini kot v slovenščini ne le prečrkujemo, ampak tudi podomačimo, četudi gre za imena po letu 1453, ki v Grčiji velja za uradno

Prevzemamo polcitatno in se izogibamo tipografskim poenostavitvam; glasovno jih (torej) ne domačimo in dvojnih samoglasnikov/soglasnikov ne zamenjujemo z enojnimi.

Izjema: imena, znana iz antike, ki so v angleščini podomačena, domačimo tudi v slovenščini.

ločnico med staro- in novogrščino. (Pravila za prečrkovanje, transliteriranje starogrščine se sicer le malenkostno razlikujejo od pravil za novogrščino: beta se v starogrščini prečrkuje z *b*, v novogrščini pa z *v*; različno se transliterira še nekaj črkovij.) Teh pravil pa je več tako v slovenščini kot v angleščini. Tako je npr. kraj *Parnassós* lahko v angleščini zapisan tudi kot *Parnassus*, kar v slovenščini domačimo v *Parnasus* ali (priporočljivejše) *Parnas*.

Poenostavljeno lahko rečemo, da grške izraze, ki jih poznamo še v starogrščini, v slovenščini prevzemamo drugače kot v angleščini: dvojne soglasnike zamenjamo z enojnimi, dosledno opuščamo naglasna znamenja in prilagodimo obrazilo. Priporočljivejša oblika starogrških imen je v slovarskem delu domačena v skladu z normo, opisano v knjigi Bronislave Aubelj, *Antična imena po slovensko* (Modrijan, 1997), in se razlikuje od pravopisne norme (SP 1107). Za novogrška imena v nasprotju s slovenskim pravopisom (SP 1108) menimo, da bi jih v slovenščini morali pisati v nepodomačeni obliki.

Cirilična pisava

Nujne so naslednje črkovne zamenjave:

ch = č

kh = h

sh = š

ts = c

y = j ali i

x = ks ali (redko) h

zh = ž

Dvojnih samoglasnikov/soglasnikov ne zamenjujemo z enojnimi.

Glasovne podomačitve so priporočljive predvsem za ruščino, toda poznati moramo izgovorjavo, ali pa izraz transkribiramo neposredno iz cirilične pisave. Pozorni moramo biti na naslednje:

- končnice *-aya*, *-iy*, *-oye/-eye* in *-l* = *-a*, *-i*, *-o* (vedno) in *-lj* (pogosto)
- očitno izgovorjeni poglasnik = *e*
- *e* in *ě* = *je* ali *e* in *jo* ali *o*
- *i* = včasih *ji*

Cirilico kot edino pisavo uporabljajo v **Belorusiji, Bolgariji, Kazahstanu, Kirgizistanu, Makedoniji, Rusiji, Tadžikistanu in Ukrajini**. V nekaterih državah poleg cirilice uradno pišejo še s katero drugo pisavo: v **Azerbajdžanu, Bosni in Hercegovini, Srbiji in Črni gori, Turkmenistanu ter Uzbekistanu** z latinico, v **Mongoliji** pa z zlogovno mongolsko pisavo. Necirilične pisave so v vseh naštetih državah kot alternativne uradne pisave uvedli šele po letu 1990, zato je zelo verjetno, da so angleški zapisi tudi iz teh držav prečrkovani iz cirilice oziroma so obravnavani tako, kot če bi bili izvirno cirilični.

Najpopolnejši prečrkovalni sistem cirilice v angleščino je nastal po tako imenovanih pravilih časopisov za slavistične študije ter upošteva tudi naglasna znamenja in šumnike. Podoben mu je zadnji mednarodni sistem za prečrkovanje zemljepisnih imen, ki ga je sprejela OZN (1977 in 1987) in je povsem enak prečrkovalnim sistemom jezikov s cirilično pisavo, ki so opisani v slovenskem pravopisu (SP 1109–1115). Drobna razlika je cirilična črka X, ki jo sistem OZN transliterira v *x* ali *ch* (pri nekaterih jezikih s cirilično pisavo, ki jih slovenski pravopis ne obravnava, tudi kot *g*); po slovenskih pravopisnih pravilih to cirilično črko vedno prečrkujemo v *h*.

V pisni angleščini pa se ti prečrkovalni obliki bolj malo uporabljata. Tako bibliotekarska pravila kot priporočila CMS se pri transliteriranju besed iz cirilice v angleščino še vedno zanašajo na stara, leta 1947 sprejeta pravila. Ta tako imenovani angleški prečrkovalni sistem so na državnih ravneh sprejeli v Ukrajini, Tadžikistanu, Turkmenistanu in Uzbekistanu, prav tako tudi v Bolgariji (vendar tam *h* namesto *kh* in *c* namesto *ts* ter še nekaj sprememb).

Za imena, izvirno zapisana v cirilici, pri nas nesporno velja, da jih zaradi zgodovinskih razlogov prilagajamo slovenščini, in sicer v dveh korakih:

1. Upoštevajo se zamenjave naslednjih črk in črkovij:

- *ch* = č (angleško *Chekhov* = slovensko *Čehov*),
- *kh* = h (*Khabrovsk* = *Habrovsk*),
- *sh* = š (*Shirov* = *Širov*),
- *ts* = c (*Tsaritsin* = *Caricin*),
- *y* = j ali i (*Tolstoy* = *Tolstoj*, *Baikal* = *Bajkal*),

Opomba: črka *y* je v angleščini lahko *j* ali *i*, saj jo pogosto uporabijo v glasovni podomačitvi, ki naj je praviloma ne bi zapisali. Tako so npr. pogostejši zapisi *Baikal*, *Yablonovy*, *Krasnoye*, *Trotsky*, kot pa po pravilih transliterirani *Baykal*, *Yabolonoviy*, *Krasnoe*, *Trotskiy*.

- *x* = ks (*Alexandr* = *Aleksander*),
- *zh* = ž (*Nizhny* = *Nižni*).

2. **Nato v skladu s slovenskimi pravopisnimi pravili sledijo glasovne podomačitve.** Poudarjamo, da glasovne podomačitve ne moremo vselej izpeljati neposredno iz angleškega zapisa. Pri iz cirilice prevzetih zapisih so v angleščini namreč pogoste tudi tipografske poenostavitve, kot je npr. *e* namesto *ě* (zato je v angleščini pogostejše *Khrushev* kot pa *Khruschov*), zamenjevanje podvojenih črk z enojnimi (zato pogosto tudi *Botvinik*, pravilno *Botvinnik*) ali izpuščanje [dvojnega] opuščaja, s katerim pri nekaterih jezikih s cirilično pisavo prečkrujejo [trdi] mehki znak. Načelne zamenjave, neposredno iz ciriličnega zapisa, so naslednje:

- [ruščina, SP 1113] končnice: *-aja, -ij, -oje* ali *-eje* zamenjamo z *-a* (*Krupskaya* = *Krupska*), *-i* (*Dostoevsky* = *Dostojevski*) in *-o* (*Nikol'skoe* = *Nikolsko*), mehki znak za *-l* na koncu besede večinoma z *-j* (*Gogol* = *Gogolj*, toda *Sevastopol* = *Sevastopolj*),
- [ruščina, SP 1113] polglasnik (posebej v končnem zlogu) izpišemo z *-e* (*Kremľ* = *Kremelj*, *Aleksandr* = *Aleksander*),
- [ruščina, SP 1113] *e* podomačimo v *je* na začetku besede in za samoglasnikom (*Ekaterina* = *Jekaterina*, *Andreev* = *Andrejev*) in včasih za mehkim ali trdim znakom,
- [ruščina, SP 1113] *ě* podomačimo v *jo* (*Alěsha* = *Aljoša*), razen sredi besede in za soglasniki *č, š, ž*, ko ga podomačimo v *-o* (*Gorbachëv* = *Gorbačov*),
- [ruščina, SP 1113] *-i* za mehkim znakom ali samoglasnikom zamenjamo v *-ji* (*Il'ich* = *Iljič*; *Troitskoe* = *Trojicko*),
- [bolgarščina, SP 1112] trdi znak, transliteriran v *a*, opuščamo v zvezah *ra, ar, al* (*Tarnovo* = *Trnovo*),
- [ukrajnščina, SP 1114] mehki in trdi znak za *l* in *n* včasih zamenjujemo v *j* (v veliki večini ga opuščamo),
- [beloruščina, SP 1115] *ў* zamenjujemo z *v* (*Jaŭgen'jeva* = *Javgenjeva*),
- [beloruščina, SP 1115] dvojne soglasnike (*-lle, -nne, -sse, -cce, -čča, -šša, -žža*) na koncu besede razvezujemo z *-j-*, *Karasnopolle* = *Krasnopolje*).

Opozorimo še, da s cirilico še vedno zapisujejo tudi neslovanske jezike, ki jih govorijo znotraj Rusije in zaradi katerih so sovjetski jezikoslovci ruskim ciriličnim črkam dodali kar nekaj diakritičnih znakov. Čeprav slovenski pravopis posredno tudi za te jezike, ki so se pred načrtnim pocirilicevanjem Sovjetske zveze v 30. letih 20. stoletja večinoma pisali še v arabski pisavi, priporoča glasovne podomačitve po vzoru ruščine (SP 1118), se to ne zdi smiselno. Neslovanske črke v katerem od imen iz ozemlja Ruske federacije (kot npr. *q* ali *w*) so v angleških besedilih v veliki večini primerov resda oblika angleškega prečkrovanja ruščine, toda ne vedno.

Hebrejska pisava

Pisava je v uradni rabi le v **Izraelu**. Slovenski pravopis (SP 1120) priporoča glasovno domačenje za vse v staro- ali novohebrejščini zapisane besede. Ker je zaradi številnih priseljencev v Izraelu angleščina dejansko tudi uradni jezik, se tako določilo ne zdi samoumevno. Angleško prečkrovanje hebrejske pisave sledi standardu, ki ga je leta 1957 sprejela izraelska akademija, leta 1977 pa tudi OZN. Mnogokrat ga poenostavljajo z izpuščanjem naglasnih in ločevalnih znamenj (opuščajev). Prečkrovalni sistem angleško-ameriških bibliotekarjev in priporočilo CMS se od njega le malenkostno razlikujeta (namesto *w* uporabljajo *y*, končni cade pa prečkrujejo v *ts*, ne pa v *z*).

Prevezemo polcitatno in delno tipografsko poenostavimo (izpustimo opuščaje, namesto vezaja pa uporabimo presledek); dvojnih samoglasnikov/soglasnikov ne zamenjujemo z enojnimi.

Izjema: svetopisemska imena, ki niso del moderne osebne imena, domačimo.

V slovarskem delu smo domačili le svetopisemska imena in slovensko obliko povzeli po standardnem slovenskem prevodu Svetega pisma (*Sveto pismo Staro in Nove zaveze: slovenski standardni prevod iz izvornih jezikov*, 2., pregledana izdaja, Ljubljana: Svetopisemska družba Slovenije, 1997; <http://www.biblija.net/>).

Seznam podomačenih biblijskih imen in izrazov je torej izrazito normativen, vseeno pa tu dodajmo nekaj splošnih opomb.

1. **Podvojeni soglasniki so praviloma ločeni z vezajem**, ki je v slovenščini izpuščen, če povezuje dvojna soglasnika. To velja tudi za obče besede, ki jih v angleščino prečrkujemo z veliko začetnico (npr. *Sukoth* namesto *Suk-koth*, *jom kipur* namesto *Yom Kip-pur*).
2. **Tudi v slovenščini opuščamo alef in ajin** (prečrkovana kot opuščaj) ter naglasna znamenja, tako na samoglasnikih kot na soglasnikih.
3. **Premisliti moramo o naslednjih črkovnih zamenjavah:**
 - pe v angleščini včasih zapišejo z dvočrkovjem *ph* = v slovenščini črko prečrkujemo v *f* (za samoglasnikom) ali v *p*;
 - vav včasih tudi *w* = *v*;
 - cade včasih tudi *ts* ali *s* ali *z* = *c*;
 - kaf vedno kot *q* = *k*;
 - šin vedno kot *sh* = *š*;
 - jod vedno kot *y* = glede na izgovorjavo kot *e*, *i* ali *j*.

Arabska pisava

Prevzemamo polcitatno (izrazov torej glasovno ne domačimo), dvojnih samoglasnikov/soglasnikov ne spreminjamo v enojne in zapise pogosto tipografsko poenostavljamo (izpuščamo opuščaj in naglasna znamenja).

Posebnosti:

1. Vse besede lastnih imen vedno pišemo kot samostojno besedo (brez vezajev) in z veliko začetnico.
2. Člen *Al/EI* po potrebi ustrezno prilagodimo v *At-/Et-*, *Ad-/Ed-*, *As-/Es-*, *Ash-/Esh-*, *Az-/Ez-*, *An-/En-* in *Ar-/Er-*, če se beseda za členom začne s *T-*, *D-*, *S-*, *Sh-*, *Z-* *N-* in *R-*.

Pisna angleščina vsaj v pravilu sledi tako imenovanemu bejrutskemu prečrkovalnemu sistemu, ki ga je leta 1972 sprejela OZN. Malenkostno so ga spremenili leta 2002, uporabljajo pa ga tudi angleško-ameriški bibliotekarji. Ta sistem (v nadaljevanju angleški sistem) je v rabi v **Bahrajnu**, **Egiptu**, **Iraku**, **Izraelu** (tam uradno pišejo še s hebrejsko pisavo), **Jemnu**, **Jordaniji**, **Katarju**, **Kuvajtu**, **Libiji**, **Omanu**, **Saudovi Arabiji**, **Somaliji**, **Sudanu** in **Združenih arabskih emiratih**. Na njem temeljijo tudi pravila za prevzemanje besed, ki se izvorno pišejo v kateri od drugače arabske pisave in so bile v preteklosti prav tako pod angleškim kolonialnim vplivom: perzijske v **Iranu**, paštunske v **Afganistanu** ter urdujske v **Indiji** in **Pakistanu**. V Indiji in Pakistanu je angleščina eden od uradnih jezikov, torej pišejo tudi z latinico in še s kopico drugih pisav (gl. Indijske pisave), pri prečrkovanju ujujske oblike arabske pisave (kitajska provinca **Sinkiang**) pa se je ustalil pinjinski zapis (gl. Kitajska pisava). V naštetih državah torej tudi lokalno uporabljajo prečrkovalne sisteme, ki veljajo za pisno angleščino.

V mnogih nekdanjih francoskih kolonijah je v rabi tako imenovani dopolnjeni bejrutski sistem iz leta 1973 (v nadaljevanju francoski sistem). Francoski sistem je (v malenkostno predrugačenih, lokalno prirejenih oblikah) v uradni rabi v **Alžiriji**, **Čadu**, **Džibutiju**, **Jordaniji**, **Komorih**, **Libanonu**, **Maroku**, **Mavretaniji** in **Tuniziji**. Razen v Jordaniji je v vseh državah eden od uradnih jezikov francoščina, latinična pisava in francoski prečrkovalni sistem pa sta ustaljena v domači rabi. V **Libanonu** – tudi tu je francoščina uradni jezik – in **Siriji** geografska imena pišejo v skladu z angleškim sistemom, za osebna imena pa uporabljajo francoski sistem.

Zapise, nastale po pravilih francoskega prečrkovalnega sistema, kot tudi tiste, ki so nastali na osnovi prečrkovalnega sistema ISO iz leta 1984 (ISO 233 1984), bi morala angleščina praviloma “pretvoriti” v zapise, transliterirane po angleških pravilih. Francoski sistem najlaže prepoznamo po črkah *â*, *ç*, *é*, *è*, *î*, *ï*, *û* in dvočrkovjih *ss*, *ch*, *ou*. Torej predvsem po črkah *e* in *o* (lahko tudi s kakim naglasnim znamenjem), ki ju angleški prečrkovalni sistem ne uporablja. ISO sistem znamenje za dolžino dosledno prečrkuje v ostrivec ali širino, npr. *ā* piše kot *â*, dvočrkovja *s-h* pa prečrkuje z dolžino pod črko (*dh* npr. piše kot *ḏ*). Tako npr. ime tunizijskega mesta po francoskem sistemu prečrkujejo z *Nabeul*, po angleškem *Nābul*, po ISO pa *Nābul*. Čeprav se angleščina predvsem v poljudnih besedilih za besede iz arabske pisave pogosto izogiba diakritičnim znakom, bi te obrobne navedbe razlik morale zadoščati za ugotovitev, ali je zapis prišel iz frankofonega oziroma ISO prečrkovalnega sistema ali iz angleškega sistema.

Toda prevzemanje arabskih imen v angleščini ni načelno, saj angleška besedila mnogokrat preprosto povzamejo lokalni zapis, ki je torej lahko nastal tudi po francoski obliki, ali pa je bil ortografsko poenostavljen. Razlike pravzaprav niso pomembne in prepoznava prečrkovalnega sistema je zanimiva predvsem takrat, ko hočemo (iste) arabske izraze, ki izvirajo iz različnih arabskih držav, poenotiti, ali pa ko jih hočemo glasovno podomačiti, kar izrecno priporoča slovenski pravopis (SP 1121). Posebej za arabščino pa proti glasovnemu domačenju govori več razlogov.

Najprej poudarimo, da se prečrkovalni tabeli angleškega in francoskega sistema razlikujeta od tabele, objavljene v slovenskem pravopisu, in da preproste fonetične zamenjave, kot je npr. *š* namesto *sh*, še zdaleč niso vse. Slovenska prečrkovalna tabela temelji na tako imenovanem sarajevskem prečrkovalnem sistemu, ki je bil v rabi v nekdanji SFRJ, zato so razlike med angleškim prečrkovalnim sistemom in sistemom, opisanim v slovenskem pravopisu, naslednje:

- črko *sa* v angleščini prečrkujejo s *th* = v slovenskem pravopisu s *s*,
- džim z *j* ali *dj* (strokovno tudi *ġ*) = *dž*,
- ha^2 s *kh* = *h*,
- *zal* z *dh* = *z*,
- šin z *sh* = *š*,
- gajn z *gh* (strokovno tudi *ġ*) = *g*,
- kaf¹ s *q* = *k*,
- vav z *w* = *v*,
- ja z *y* = *j*,
- samoglasnik fatha navadno z *a* = včasih tudi *e*,
- samoglasnik kasra navadno z *i* = včasih tudi *e*,
- samoglasnika dama in vav navadno z *u* = včasih tudi *o*,
- *ta marbuta* (neizgovorjeni *h* na koncu besede) vedno izpišejo = včasih tudi *ne*.

Slovenski pravopis nadalje odsvetuje zapisovanje dvojnih soglasnikov, enako tudi angleški prečrkovalni sistem, ki še posebno opozarja na tričrkovja *ddj*, *khh*, *dhh*, *shh*, *ghh*, ki v resnici zapisujejo dve arabski črki.

Osnovna težava pri prečrkovanju arabske pisave je v tem, da je arabščina enotna v pisavi, ne pa v izgovorjavi. (Zanimivo je tudi, da danes jezike, ki so se prvotno pisali z arabsko pisavo, pišejo v kar nekaj drugih živih pisavah, tako v latinični, cirilicni, kitajski in kateri od indijskih.) Govorica severnoafriške arabščine se tako npr. precej razlikuje od arabščine Arabskega polotoka in ustaljenih posebnosti oziroma razlik med lokalnimi prečrkovanji je veliko. V **Egiptu** (v osnovi angleški prečrkovalni sistem) črko džim vedno transliterirajo z *g* (in ne z *j* ali *dj*, kot je to drugje; npr. *Gamal*). V **državah ob Perzijskem zalivu** črko kaf izgovarjajo po svoje, zato jo pogosto transkribirajo v *g*. Arabska pisava nadalje pozna tudi devet znakov, ki imajo že po pravilu več kot eno glasovno vrednost – odvisno od območja, kjer jih zapišejo (namenjeni so namreč zapisovanju tujk) – in jih načeloma transliterirajo z *g*, *p*, *zh*, *ch* ali *v*. Zlasti številne in raznolike pa so lokalne posebnosti pri prečrkovanju samoglasnikov, zaradi katerih ima praktično vsako ime več kot eno obliko zapisa.

Posebno poglavje sta raba velike začetnice in vezaja. Po novejšem angleškem prečrkovalnem sistemu (in priporočilu slovenskega pravopisa) se člen *Al* piše z veliko začetnico in je svoja beseda (npr. *Al Riyad* ali *Al Riyadh*), po starejšem (iz leta 1956), ki ga priporoča tudi CMS, pa ga pišemo z malo in s stičnim vezajem (npr. *al-Riyad* ali *al-Riyadh*). V **severnoafriških državah** v skladu s tolmachenjem izgovorjave oziroma francoskim prečrkovalnim sistemom člen zapisujejo kot *El* (npr. *El Guerrouj*). Predvsem pri (znanih) zemljepisnih imenih angleščina člen lahko izpusti (npr. *Riyad* ali *Riyadh*); enako predpisuje tudi slovenski pravopis. Angleščina nadalje po analogiji z evropskimi osebnimi imeni večkrat z malo začetnico piše pogoste dele arabskih osebnih imen, kot je npr. beseda *Ibn*, 'sin od', ki so jo v zadnjem času nekje zamenjali z *Bin* (v frankofonih državah prečrkovano kot *Ben*). V slovarskem delu

posebnosti pri veliki začetnici večbesednih imen, ki niso v skladu s sodobno pisno prakso, na slovenski strani nismo upoštevali: sestavljena arabska imena smo prečkvali s samimi velikimi začetnicami in brez vezaja, razen če se v slovenščini zanje že ni udomačila katera od glasovno-tipografsko podo- mačenih oblik (npr. *Rijad*).

Opozorimo še na glasovne posebnosti pri prevzemanju člena *Al/El*. Druga črka člena se (zaradi izgovorjave) namreč spremeni v *-t, -d, -s, -sh, -z, -n* in *-r*, kolikor se beseda za členom začne z eno od naštetih, tako imenovanih sončnih črk, ki priliči členu. CMS izrecno odsvetuje spreminjanje člena v skladu z izgovorjavo, izogibajo se mu tudi knjižničarji. Vseeno pa na glasovno domačenje člena pogosto naletimo v strokovnih besedilih; spreminjanje člena v skladu z izgovorjavo priporoča tudi zemljepisna komisija OZN. Tako bi npr. v angleškem poljudnem besedilu najverjetneje naleteli na obliko *Aba al-Suud*, v strokovnem geografskem besedilu pa na *Abā As Suūd*. V slovarskem delu smo posebnosti arabskega člena upoštevali in ga zapisovali v obliki, ki je prilagojena izgovorjavi besede za členom.

Indijske pisave

Prevzemamo polcitatno, jih torej glasovno ne domačimo v skladu z glasovnimi vrednostmi angleščine in dvojnih samoglasnikov/soglasnikov ne zamenjujemo z enojnimi. Pogoste so tipografske poenostavitve (izpuščanje naglasnih znamenj).

Vir vseh zlogovnih indijskih pisav so sanskrtski zapisi (staroindijska pisava), razlikujejo se po različnih znakih ali pravopisnih pravilih, zato jih strokovnjaki ločijo. To so asamska, bengalska, dravidska (tj. kanareška, malajlajska, tamilska in teluška), gudžaratska, hindijska (oz. devanagari; maratska in nepalska pisava imata par dodatnih znamenj), orijatska in pandžabska pisava. Z eno ali več indijskih pisav pišejo v **Bangladešu, Indiji, Nepal, Singapurju** in **Šrilanki**. V vseh uporabljajo še katero od pisav, tudi latinično. Nekaj indijskih jezikov se piše z več nelatiničnimi pisavami. Tako npr. kašmirski jezik pišejo tako v hindijski kot v arabski pisavi, urdujski jezik pa je enak hindiščini, le da sanskrtске sposojenke zamenjuje z arabskimi in se piše z arabsko pisavo.

Prečkvalni sistemi indijskih pisav temeljijo na tako imenovanem Hunterjevem sistemu. Hunterjev sistem je uradni prečkvalni sistem Indije in je dokaj lahko prepoznaven. Edine posebne črke po tem sistemu so *ā, Ā, ī, Ī, ū, Ū*. Drugi prečkvalni sistemi namesto črkovij *cha, chha* npr. pišejo *ca, cha*, predvsem pa uporabljajo še več posebnih črk: *s* z ostrivcem (*ś, Ś*) ter piko, preglas, tildo, dolžino ali (pol)krožec pod/nad nekaterimi samoglasniki in soglasniki (in niso vedno enaki tistim, ki bi bili uporabljeni po Hunterjevem sistemu). Z drugimi prečkvalnimi sistemi mislimo predvsem na standard ISO CD 15919 iz leta 1998: z naglasnimi znamenji odpravlja nekatere dvoumnosti, ki lahko nastanejo pri prečkovanju po Hunterjevem sistemu in teži k neposredni zamenljivosti med latinično in katero od indijskih pisav. Svoj standard za prečkovanje zemljepisnih imen iz leta 1972 (z dopolnili 1977) so sprejeli na OZN, toda tudi v dokumentih UNGEGN piše, da se dejansko sploh ne uporablja, niti na kartografskih izdelkih v Indiji ne.

CMS ne obravnava problema prevzemanja imen iz indijskih pisav oziroma zanje posredno napotuje na prečkvalne tabele bibliotekarjev. Bibliotekarji pa uporabljajo sistem, ki je domala identičen ISO standardu (ta z drugačnimi naglasnimi znamenji, in še to le v izjemnih primerih, prečkjuje tri samoglasnike, namesto dvočrkovja *sh* pa npr. uporablja *ṣ*). Ker so pri prečkovanju indijskih pisav tipografske poenostavitve enako pogoste tako za Hunterjev sistem kot ostale, sicer dokaj podobne sisteme, ugotovitev prečkvalnega sistema po angleškem zapisu ni enostavna. V angleščini besede iz indijskih pisav skratka največkrat prečkjujejo po sistemu, ki lokalno ni v rabi, pa čeprav je prav v vseh državah, kjer uradno pišejo tudi s katero od indijskih pisav, angleščina dejansko (povsod ne sicer tudi zakonsko) še vedno tudi uradni jezik.

Razlikovanje med prečkvalnimi sistemi zato ne more biti moteče, toda to je v resnici obrobna težava. V Indiji so na lokalni ravni poleg Hunterjevega sistema za druge nelatinične pisave (ki so pogostejše kot latinična angleščina)

v rabi še drugi prečrkovalni sistemi (torej za katero od nelatiničnih pisav), ki so vsi po vrsti fonetični. Pri takem prečrkovanju – izvirna nelatinična pisava → druga nelatinična pisava → latinična pisava – nastanejo precejšnje razlike med zapisi. Ker je večjezičnost v Indiji pravilo, so pogostejše kot kjerkoli. Tako v bengalščini npr. samoglasnike in soglasnike poenostavljajo ali prilagajajo lokalni izgovorjavi, po pravilu izpuščajo inherentni samoglasnik *a* na koncu besede, če ni tudi izgovorjen; po Hunterjevem sistemu so namreč samostojni in izgovorjeni [a] prečrkovani kot *ā*, nemi pa kot *a*. Standardno prečrkovanje bengalskega imena je npr. *Tagore*, lokalno pa *Thakur*, ime *Mukhopadhyay* npr. poznajo tudi v oblikah *Mukharji*, *Mukherji*, *Mukherjee*, *Mookherjea* itd.

Nepoznavalec pravilne oblike ne bo mogel ugotoviti, pravilni zapis je mnogokrat uganka tudi strokovnjaku za številne indijske jezike. Zato se nam rešitev o glasovnem domačenju izrazov iz hindiščine – ki ima v Indiji enak status kot angleščina in jo tako kot angleščino govori le okoli polovica prebivalcev – kot jo priporoča slovenski pravopis (SP 1123), pri tem slovarju ni zdela sprejemljiva. Tudi pri izrazih, izvorno zapisanih v kateri od indijskih pisav, smo v slovarski del vključili le tiste, ki jih prevajamo, in ki v slovenščini že imajo ustaljeno obliko.

Japonska pisava

Na **Japonski**, v edini državi z japonsko pisavo, za prečrkovanje v latinico še vedno največ uporabljajo tako imenovani Hepburnov sistem; OZN uradnega prečrkovalnega sistema še ni sprejel. Čeprav so domači jezikoslovci sistem popravljali (1937 in 1954) ter popravljeni sistem celo uzakonili, se tako imenovani kunrejšiki (*kunreishiki*) ni uveljavil. Obliko, prečrkovano po Hepburnovem sistemu, najlaže spoznamo po dolžinah na črkah *o* in *u* (tj. črke *ō*, *Ō*, *ū*, *Ū*), saj lokalni sistemi nad tema črkama uporabljajo širine (tj. črke *ō*, *Ō̄*, *ū*, *Ū̄*). Četudi ju predvsem v poljudni angleščini po pravilu tipografsko poenostavljajo, je Hepburnov prečrkovalni sistem edini, ki ga za prečrkovanje japonsčine, tudi po priporočilih CMS, uporabljajo v angleščini (in v veliki večini svetovnih jezikov). Zato so latinični prepisi japonskih imen le redko različni in glasovno-tipografskih zamenjav, navedenih v slovenskih pravopisnih pravilih (SP 1130–31), nismo upoštevali po formalnem načelu. Tam priporočajo poenostavljanje dvojnih soglasnikov v enojne in naslednje enostavne zamenjave (glede na Hepburnov sistem): *ch* = *č*, *j* = *dž*, *sh* = *š*, *ts* = *c*, *w* = *v*, *y* = *j*.

Prevezemamo polcitatno in lahko tipografsko poenostavimo (naglasni pri *u* in *o* ter izpustimo opuščaj). Torej ne domačimo v skladu z glasovnimi vrednostmi angleščine in dvojnih samoglasnikov/soglasnikov ne zamenjujemo z enojnimi.

Dodajmo še, da pravopisna pravila o rabi velike začetnice pri prečrkovanju iz japonsčine sledijo normi, ki jo je vpeljal *Kenkyushas New English Dictionary* (prva izdaja je iz leta 1937 in so jo kasneje malenkostno popravljali). Če ima japonsko lastno ime tudi občno besedo, ki ni na prvem mestu, jo s prvim delom imena povezuje vezaj in je pisana z malo začetnico (tako je npr. pravilnejša nova oblika *Muiyake-jima*, stara oblika je *Muiyake-Jima*). Vezaj je torej uporabljan izjemoma in še to le pri zemljepisnih imenih z občno besedo. Po pravilih navedenega slovarja je za *-n*, ki je pred samoglasnikom, prečrkovan tudi opuščaj (npr. *San'yo*), ki pa ga pisna angleščina navadno ne upošteva (opuščaj) izpušča (*Sanyo*).

Kitajska pisava

Za kitajsko pisavo je nastalo več kot 60 različnih prečrkovalnih sistemov, ki pa so izgubili na veljavi, ko je Ljudska republika Kitajska leta 1958 objavila latinični prečrkovalni sistem pinjin (*pinyin*). Sistem temelji na transkripciji in je v lokalni rabi namenjen učenju izgovorjave; natančni prepisi ob samoglasnikih dodajo katero od arabskih številk 1 do 5 za toneme. Pinjin je zakonsko predpisan prečrkovalni sistem za številne jezike in pisave tako imenovanih narodnih manjšin, ki danes živijo na ozemlju Ljudske republike Kitajske, leta 1977 ga je sprejela tudi komisija za zemljepisna imena OZN.

Prevezemamo polcitatno in v enotni (pinjinski) obliki; izrazov torej glasovno ne domačimo, Wade-Gilesovo obliko prepisa pa zamenjamo s pinjinsko.

Izjema: za kitajske izraze iz Singapurja in Tajvana je priporočljivejša Wade-Gilesova ali lokalna oblika prečrkovanja.

V drugih državah, kjer prav tako govorijo katerega od kitajskih jezikov, se zaradi političnih razlogov ni uveljavil. V **Hongkongu** in **Singapurju** – na obeh območjih je eden od uradnih jezikov tudi angleščina – uporabljajo najpogostejši angleški prečrkovalni sistem pred uvedbo pinjina, tako imenovani Wade-Gilesov sistem. Na **Tajvanu** vse od konca 80. let 20. stoletja med nacionalisti na veljavi pridobiva izvirna latinična pisava kitajščine (*peh-oe-ji*, populistično *bopomofo*), toda ne kaže, da bo izpodrinila kitajsko, kot se je to zgodilo v Vietnamu. Tajvana kot države Kitajska nikoli ni priznala in pisava je vroča politična tema, zato lokalno uporabljajo še nekaj sistemov, med drugim tudi svojo, malenkostno drugačno obliko pinjina.

Vseeno pa velja, da je večina kitajskih imen, na katera naletimo v angleščini, ne glede na izvor nastala po pinjinskem ali Wade-Gilesovem sistemu. Besede, prečrkovane po Wade-Gilesovem sistemu, prepoznamo po drugačnem prečrkovanju nekaterih črk in črkovij (gl. tabelo) in po pogosti rabi opuščaja, ki je v pinjinskem zapisu redkost. Opuščaj v pinjinu ni oznaka glasu, ampak ga uporabljajo za ločevanje zlogov, kadar v strnjem zapisu ni razvidno, kje se en zlog konča in kje se začne drugi (npr. ime stare prestolnice *Chang'an*, ker ni jasno, ali gre za [chan gan] ali [chang an]). Pinjin nadalje pozna še peščico izjem, ki ne sledijo osnovnim pravilom; najbolj znani sta ime province *Shaanxi* (ker obstaja tudi provinca *Shanxi*) in blagovna znamka piva *Tsingtao* (prečrkovana še po starejšem sistemu).

Angleščina naj bi kitajske zapise torej načeloma povzemala po pinjinskem prepisu, razen če: (a) angleško besedilo ni bilo napisano še pred uvedbo pinjina (tj. pred 1958) ali (b) beseda ni iz enega od ozemelj, kjer pinjina Ljudske republike Kitajske ne uporabljajo. Opozarjamo pa, da v poljudni pisni angleščini še vedno lahko naletimo na zapise s celinske Kitajske, ki so bili prečrkovani v skladu z Wade-Gilesovim prečrkovalnim sistemom.

Wade-Giles	pinjin	Wade-Giles	pinjin	Wade-Giles	pinjin
a	a	ch'ieh	qie	chüeh	jue
ai	ai	chien	jian	ch'üeh	que
an	an	ch'ien	qian	chui	zhui
ang	ang	chih	zhi	ch'ui	chui
ao	ao	ch'ih	chi	chun	zhun
cha	zha	chin	jin	ch'un	chun
ch'a	cha	ch'in	qin	chün	jun
chai	zhai	ching	jing	ch'ün	qun
ch'ai	chai	ch'ing	qing	chung	zhong
chan	zhan	chiu	jiu	ch'ung	chong
ch'an	chan	ch'iu	qiu	en	en
chang	zhang	chiung	jiong	erh	er
ch'ang	chang	ch'iuang	qiong	fa	fa
chao	zhao	cho	zhuo	fan	fan
ch'ao	chao	ch'o	chuo	fang	fang
che	zhe	chou	zhou	fei	fei
ch'e	che	ch'ou	chou	fen	fen
chen	zhen	chu	zhu	feng	feng
ch'en	chen	ch'u	chu	fo	fo
cheng	zheng	chü	ju	fou	fou
ch'eng	cheng	ch'ü	qu	fu	fu
chi	ji	chua	zhua	ha	ha
ch'i	qi	chuai	zhuai	hai	hai
chia	jia	ch'uai	chuai	han	han
ch'ia	qia	chuan	zhuan	hang	hang
chiang	jiang	ch'uan	chuan	hao	hao
ch'iang	qiang	chüan	juan	hei	hei
chiao	jiao	ch'üan	quan	hen	hen
ch'iao	qiao	chuang	zhuang	heng	heng
chieh	jie	ch'uang	chuang	ho	he

L O lastnih imenih

Wade- -Giles	pinjin	Wade- -Giles	pinjin	Wade- -Giles	pinjin
hou	hou	kuai	guai	nei	nei
hsi	xi	k'uai	kuai	nen	nen
hsia	xia	kuan	guan	neng	neng
hsiang	xiang	k'uan	kuan	ni	ni
hsiao	xiao	kuang	guang	niang	niang
hsieh	xie	k'uang	kuang	niao	niao
hsien	xian	kuei	gui	nieh	nie
hsin	xin	k'uei	kui	nien	nian
hsing	xing	kun	gun	nin	nin
hsiu	xiu	k'un	kun	ning	ning
hsiung	xiong	kung	gong	niu	niu
hsü	xu	k'ung	kong	no	nuo
hsüan	xuan	kuo	guo	nou	nou
hsüeh	xue	k'uo	kuo	nu	nu
hsün	xun	la	la	nü	nü
hu	hu	lai	lai	nuan	nuan
hua	hua	lan	lan	nüeh	nue
huai	huai	lang	lang	nung	nong
huan	huan	lao	lao	o	e
huang	huang	le	le	ou	ou
hui	hui	lei	lei	pa	ba
hun	hun	leng	leng	p'a	pa
hung	hong	li	li	pai	bai
huo	huo	liang	liang	p'ai	pai
i	yi	liao	liao	pan	ban
jan	ran	lieh	lie	p'an	pan
jang	rang	lien	lian	pang	bang
jao	rao	lin	lin	p'ang	pang
je	re	ling	ling	pao	bao
jen	ren	liu	liu	p'ao	pao
jeng	reng	lo	luo	pei	bei
jih	ri	lou	lou	p'ei	pei
jo	ruo	lu	lu	pen	ben
jou	rou	lū	lū	p'en	pen
ju	ru	lüan	luan	peng	beng
juan	ruan	lüeh	lue	p'eng	peng
jui	rui	lun	lun	pi	bi
jun	run	lung	long	p'i	pi
jung	rong	ma	ma	piao	biao
ka	ga	mai	mai	p'iao	piao
k'a	ka	man	man	pieh	bie
kai	gai	mang	mang	p'ieh	pie
k'ai	kai	mao	mao	p'ien	bian
kan	gan	mei	mei	p'ien	pian
k'an	kan	men	men	pin	bin
kang	gang	meng	meng	p'in	pin
k'ang	kang	mi	mi	ping	bing
kao	gao	miao	miao	p'ing	ping
k'ao	kao	mieh	mie	po	bo
ken	gen	mien	mian	p'o	po
k'en	ken	min	min	p'ou	pou
keng	geng	ming	ming	pu	bu
k'eng	keng	miu	miu	p'u	pu
ko	ge	mo	mo	sa	sa
k'o	ke	mou	mou	sai	sai
kou	gou	mu	mu	san	san
k'ou	kou	na	na	sang	sang
ku	gu	nai	nai	sao	sao
k'u	ku	nan	nan	se	se
kua	gua	nang	nang	sen	sen
k'	kua	nao	nao	seng	seng

Wade- -Giles	pinjin	Wade- -Giles	pinjin	Wade- -Giles	pinjin
sha	sha	t'i	ti	tso	zuo
shai	shai	tiao	diao	ts'o	cuo
shan	shan	t'iao	tiao	tsou	zou
shang	shang	tieh	die	ts'ou	cou
shao	shao	t'ieh	tie	tsu	zu
she	she	tien	dian	ts'u	cu
shen	shen	t'ien	tian	tsuan	zuan
sheng	sheng	ting	ding	ts'uan	cuan
shih	shi	t'ing	ting	tsui	zui
shou	shou	tiu	diu	ts'ui	cui
shu	shu	to	duo	tsun	zun
shua	shua	t'o	tuo	ts'un	cun
shuai	shuai	tou	dou	tsung	zong
shuan	shuan	t'ou	tou	ts'ung	cong
shuang	shuang	tu	du	tzu	zi
shui	shui	t'u	tu	tz'u	ci
shun	shun	tuan	duan	wa	wa
shuo	shuo	t'uan	tuan	wai	wai
so	suo	tui	dui	wan	wan
sou	sou	t'ui	tui	wang	wang
ssu	si	tun	dun	wei	wei
su	su	t'un	tun	wen	wen
suan	suan	tung	dong	weng	weng
sui	sui	t'ung	tong	wo	wo
sun	sun	tsa	za	wu	wu
sung	song	ts'a	ca	ya	ya
ta	da	tsai	zai	yai	yai
t'a	ta	ts'ai	cai	yang	yang
tai	dai	tsan	zan	yao	yao
t'ai	tai	ts'an	can	yeh	ye
tan	dan	tsang	zang	yen	yan
t'an	tan	ts'ang	cang	yin	yin
tang	dang	tsao	zao	ying	ying
t'ang	tang	ts'ao	cao	yo	yo
tao	dao	tse	ze	yu	you
t'ao	tao	ts'e	ce	yü	yu
te	de	tsei	zei	yüan	yuan
t'e	te	tsen	zen	yüeh	yue
teng	deng	ts'en	cen	yün	yun
t'eng	teng	tseng	zeng	yung	yong
ti	di	ts'eng	ceng		

Slovenski pravopis (SP 1128) dopušča tudi glasovno domačenje zapisov iz kitajščine, tako za pinjin kot za Wade-Gilesovo prečrkovanje, česar pa v slovarju nismo nikoli upoštevali. V slovarski del so vključena le tista kitajska imena, ki se pogosto domačijo bodisi v angleščini ali v slovenščini (npr. imena dinastij, *Konfucij*, *Peking* ipd.). Če iztočnica ni zapisana v pinjinu, smo pinjinsko obliko dodali med prevode, saj tako angleški kot slovenski sinologi vsa, tudi stara kitajska imena dosledno zapisujejo v pinjinu (pa tudi obče besede, npr. *dao* namesto *tao*). Dodajmo še, da imajo moderna kitajska osebna imena vedno obliko priimek–ime (npr. *Jiang Zemin*, priimek je *Jiang*). Zaporedja ponavadi ne obrnejo tudi v mednarodni rabi, kar je pogosto pri japonskih in korejskih imenih, pri katerih tradicionalno prav tako na prvo mesto postavijo priimek.

V NADALJEVANJU SO OPISNE NELATINIČNE PISAVE, ki jih SP ne omenja, CMS pa zanje posredno priporoča prečrkovanje v skladu s pravili Kongresne knjižnice. Imena iz vseh teh pisav so v slovarskem delu redkost, za vse pa velja pravilo, da jih glasovno ne domačimo, dvojnih samoglasnikov/soglasnikov ne zamenjujemo z enojnimi, večino pa tipografsko poenostavljamo.

Armenska in gruzinska pisava

Z armensko pisavo pišejo v **Armeniji**, z moderno obliko gruzinske pisave, imenovane mhedruli, pa v **Gruziji**. Obe pisavi sta alfabetski, o prečrkovalnih sistemih pa se še niso zedinili. Najpogostejša prečrkovalna sistema obeh pisav sta sistem britanskih geografov iz leta 1981 in ISO standarda iz leta 1996. Standard ISO 9985:1996 za prečrkovanje armenske pisave najlaže prepoznamo po prečrkovanju petih armenskih znakov s črkami *č, ċ, š, x, ž*, ki jih britanski geografski prečrkovalni sistem ne pozna (po njem se ti znaki pišejo kot *ch* ali *ch', ts, sh, kh, zh*). Podobno je z gruzijsko pisavo: *ch* (geografski standard) = *č* (ISO 9984:1996), *kh* = *x*, *sh* = *š*, *zh* = *ž*. Razlik v prečrkovanju med sistemoma je več – sistem ISO npr. pozna tudi nekatera naglasna znamenja – tu smo navedli le najbistvenejše in najlaže prepoznavne. (Prečrkovalni sistem Kongresne knjižnice je v osnovi zelo podoben navedenima sistemoma: pri armenski pisavi je le natančnejši od britanskega standarda, pri gruzinski pisavi pa je enak sistemu ISO.)

Prevezemamo polcitatno ali upoštevamo nujne zamenjave, opisane v poglavju Cirilična pisava (po vzoru ruščine pa ne domačimo).

Opisani prečrkovalni sistemi v osnovi temeljijo na vrsto let uporabljanih transkripcijskih pravilih obeh pisav v ruščino oziroma na angleški obliki prečrkovanja ruščine.

Mongolska pisava

V **Mongoliji** so leta 1931 začeli pisati v latinici, ki so jo pod sovjetskim vplivom že leta 1937 nadomestili s cirilico in prepovedali tradicionalno zlogovno mongolsko pisavo. To so leta 1990 spet uzakonili, toda v OZN uradnega prečrkovalnega sistema za mongolsko pisavo še niso obravnavali. Tudi v Mongoliji se raba še ni zares ustalila. Mongolsko pisavo uporabljajo še v kitajski provinci **Notranja Mongolija**, kjer prečrkovanje temelji na pinjinu (gl. Kitajska pisava). Vse prečrkovalne tabele – tudi tiste, ki jih imajo za staromongolske zapise v Kongresni knjižnici – se opirajo na izgovorjavo, ki pa je zapletena.

Prevezemamo polcitatno in v enotni obliki, po vzoru prevzemanja cirilične (Mongolija) ali kitajske pisave (Notranja Mongolija).

Opomba: staromongolske izraze povzemamo po cirilični obliki.

Nobeno prečrkovanje ne omogoča prepoznavanja mongolskih znakov. Angleški zapisi izrazov, ki se izvorno pišejo z (moderno) mongolsko pisavo, so torej transkribirani, ne pa transliterirani in so prevzeti prek ciriličnih zapisov, ki poznajo tudi šumnike, ali pa prek kitajskih (pinjinskih) prepisov, ki šumnikov ne uporabljajo.

Tibetanska pisava

S to pisavo pišejo v **Butanu** (kjer jo imenujejo *dzongkha*) in v **Tibetu**, ki je od leta 1959 ena od kitajskih provinc. Pisava je zlogovna in je izšla iz staroindijske pisave. Izgovarjajo jo zelo različno, celo znotraj Tibeta. Povrhu je to nelatinična pisava, s katero so imeli zahodni jezikoslovci najmanj neposrednih stikov in prečrkovalni sistemi tibetanske pisave so raznoliki.

Prevezemamo polcitatno in lahko tipografsko poenostavimo.

Opomba: pri zemljepisnih imenih iz Tibeta je vselej priporočljivo vsaj enkrat navesti kitajsko (pinjinsko) prečrkovanje.

Sistem latiničnega prečrkovanja tibetanske pisave so v Butanu, kjer v upravi in šolstvu uporabljajo tudi angleščino, razvili leta 1991; OZN sistema še ni odobrila, prečrkovalne tabele Kongresne knjižnice pa navajajo drugačen sistem. Vsi zapisi iz Tibeta so od kitajske zasedbe uradno prečrkovani v skladu s kitajskim pinjinskim latiničnim zapisom (gl. poglavje Kitajska pisava). To obliko je za zapis zemljepisnih imen sprejela tudi komisija OZN in jo največ uporabljajo za tibetanska krajevna imena. Zaradi zelo samosvoje politične usode Tibeta pa angleščina v praksi uporablja tudi druge prečrkovalne oblike, zlasti pri osebnih imenih. Najpogosteje so zapisana v skladu z angleškimi pravili za zapisovanje glasov, (redko) pa uporabljajo nefonetičen, transliteracijski (Wyliejev) sistem iz leta 1959.

Korejska pisava

Prezemamo polcitatno in črke lahko tipografsko poenostavimo (izpuščanje naglasnih znamenj pri samoglasnikih). Opuščaj ohranimo, prav tako vezaj.

OZN še ni odobrila prečrkovalnega sistema za korejsko pisavo, saj sta tako **Južna Koreja** kot **Severna Koreja** sprejeli svoja prečrkovalna sistema, prva zadnjega leta 2000, druga leta 1992; enak status predloga ima standard ISO TR 11941:1996 za prečrkovanje korejske pisave. V splošni rabi je vsaj mednarodno zato še največ v rabi tako imenovani McCune-Reishauerjev prečrkovalni sistem iz leta 1939.

Po McCune-Reishauerjevem sistemu se ravnaajo angleško-ameriški bibliotekarji, ki so mu dodali natančen opis o rabi velike začetnice in določitvi besedne enote. V tem sistemu je prečrkovanih tudi večina mednarodnih zemljevidov in ga za angleščino priporoča tudi CMS. Od prečrkovalnega sistema ISO se razlikuje po pogosti rabi polkrogca nad samoglasnikoma *o* in *u* (ø, ü; pri nekaterih drugih sistemih tipografsko poenostavljeno v *eo* in *eu* ali le *e* oziroma *u*). Sistem omogoča rekonstrukcijo izvornih znakov iz latiničnega zapisa, zato ni povsem transkripcijski. Prav na ta, glasovno prilagojeni način zapisovanja, pa se pogosto opirajo tako domači kot tuji govorniki. V angleščini – ki so jo nekateri politiki predlagali celo za uradni jezik Južne Koreje – npr. korejski izrazi pogosto pridejo prek fonetičnega prepisa znakov po japonskem ali angleškem vzoru. Tako je npr. pogosta oblika (tudi japonska) prečrkovanja osebnega imena, ki sledi izgovorjavi, *Pang* ali *Lee*, po McCune-Reishauerjevem prečrkovanju pa *Park* ali *Yi*. Nekateri pogoste oblike korejskih besed, ki jih imajo korejska osebna imena, so zbrane v tabeli.

McCune-Reishauer	pogoste različice	McCune-Reishauer	pogoste različice
An	Ahn, An, Ann	Hwang	Hwang, Whang
Ch'a	Cha	Hyök	Hyock, Hyuk
Ch'ae	Chey	Hyön	Hyun
Ch'ang	Chang	Hyo	Hyo
Ch'öl	Chul	Ik	Ig
Ch'ön	Chun	Il	Il
Ch'oe	Chey, Choi, Choy	Im	Lim, Limb, Rim, Yim
Chae	Jae	In	In
Chan	Chan	Kang	Kang, Khang
Chang	Chang, Jang	Kap	Gab
Chön	Chon, Chun, Jön, Juhn	Ki	Ki, Gi
Chöng	Chung, Djong, Jöng, Jung, Tschong, Zong	Kil	Keel, Kiel, Kihl
Chi	Chee	Kim	Gim
Chin	Jean, Jin	Ko	Go, Ko, Koh
Cho	Cho, Jho, Jo, Joe, Zo	Ku	Koo, Kuh
Chong	Jong	Kuk	Kook
Chu	Chew, Choo, Joo	Küm	Küm, Kum
Chun	Joon, Jun	Kün	Gün, Kün, Kun
Chung	Chong, Joong	Kwak	Kwark
Chwa	Jwa	Kwang	Gwang
Ha	Ha	Kwön	Kwun
Ham	Hahm	Kye	Kay
Han	Hahn	Kyöng	Kyung
Hö	Her, Ho, Huh	Kyu	Gyu, Kyoo
Ho	Ho	Min	Min
Hoe	Whai	Mun	Moon
Hong	Hong	Myöng	Myong, Myung
Hui	Hee, Hie, Hui, Hwi, Whie	Na	Ra, Lah
Hun	Hoon, Hun	Nam	Nahm, Nam
Hwan	Hwan	Nüng	Nüng, Nung
		No	Lho, Lo, No, Noh, Rho, Ro
		O	Oh

McCune-Reishauer	pogoste različice	McCune-Reishauer	pogoste različice
Ŏ	Eo, O	Son	Sohn
Ok	Og, Ogg	Su	Su
Ŏm	Um, Om	T'ae	Tae
P'ung	Poong	Tae	Dae
P'yŏn	Pyun	Tong	Dong
Pae	Bae, Bai, Pai	Tu	Doo
Paek	Baek, Baik, Beck, Paik	U	Woo, Wu
Pak	Park	Uk	Ook, Uk, Wook
Pan	Ban	Un	Woon
Pang	Bang	Wŏn	Won
Pong	Bong	Yang	Liang, Ryang, Yang
Pu	Boo	Yŏ	Lyuh, Ryo, Yuh, Yur, Yo
Pyŏn	Byun, Pyun, Pyon	Yŏm	Ryom, Yum, Yom
Pyŏng	Byoung, Byung, Pyong	Yŏn	Ryon, Yon
Ryŏl	Yul	Yŏng	Yŏng, Young, Yong
Ryong	Ryong, Yong	Yŏp	Yup, Yop
Sang	Sang	Yi	Lee, Leigh, Li, Lie, Rhee, Rhi, Rhie, Ri, I
Sŏ	So, Suh, Sur	Yong	Ryong
Sŏk	Sŏk, Suk, Sok	Yu	Lew, Liu, Lyu, Ryu, Yoo, You
Sŏl	Surl, Sol	Yuk	Ryuk
Sŏn	Sun, Son	Yun	Yoon, Youn, Yun
Sŏng	Soung, Sung, Song		
Sŏnu	Sonwoo, Sunu		
Sŭng	Sung		
Sim	Shim, Sym		
Sin	Shin, Synn		

Pogosta različica ni nujno tudi katera od oblik, kakor jih izgovrjajo v katerem od korejskih dialektov. Tako npr. priimek *Yi* na nekaterih območjih izgovarjajo kot [ni]. Vir: <http://www.msoworld.com/mindzine/news/orient/go/korea/koreannames.html>.

Dodajmo še, da pri prečrkovanju korejskih imen pogosto naletimo na vezaj in opuščaj. Vezaj največkrat povezuje dva zloga korejskega osebnege imena; velika večina korejskih imen je namreč trizložnih. Po tradicionalni obliki je kot prvi naveden enozložni priimek, druga dva zloga pa sta osebno ime. Čeprav gre za preprosto obliko osebnih imen, sta tako v angleščini kot v slovenščini veliko pogostejši latinični obliki zapisov npr. *Kim Il-sung* ali *Kim Il Sung*, ne pa bolj logična *Kim Ilsung* (priimek je *Kim*). Opuščaj enako kot pri kitajskem pinjinu uporabijo za označitev prečrkovanja zlogov, ki bi jih lahko (napačno) prečrkovali tudi drugače.

Burmanska pisava

Burmanska pisava, ki je uradno v rabi edino v **Mjanmaru**, je zelo podobna zlogovnim južnoindijskim pisavam, ima pa bolj zapleten samoglasniški sistem. OZN še ni dobila uradnega predloga za prečrkovanje te pisave. Geografi se zato ravnajo po leta 1970 objavljenem prečrkovalnem sistemu britanskih geografov. Ta temelji na poenostavljenem sistemu iz leta 1907, ko je bila takratna Burma pod angleško kolonialno oblastjo. Še vedno ga uporabljajo angleško-ameriški bibliotekarji.

Prezemamo polcitatno in lahko tipografsko poenostavimo; vezaj ohranjamo.

Sistema, ki ju nepoznavalec ne bo mogel prepoznati, se ortografsko precej razlikujeta, imata pa enako pravilo o rabi velike začetnice pri osebnih imenih: vsak zlog je svoja beseda, pisana z veliko začetnico (to ne velja za zemljepisna imena). Starejši bibliotekarski sistem najlaže prepoznamo po ločevalnih (asterisk, obrnjeni in pravi opuščaj), tonemskih (dvojni ravni opuščaj) in

naglasnih znamenjih (piko pod ali nad nekaterimi soglasniki in dolžino nad nekaterimi samoglasniki). Enostavnejši geografski prečrkovalni sistem teh znamenj ne uporablja. Izjemi sta le *ô* in *è* (ki ju ne pozna bibliografski sistem), ločevalna znamenja pa enotno prečrkuje z vezajem. Druga opazna razlika so črkovja *kha, gha, cha, jha, dha, pha, bha*, ki jih geografski sistem poenostavlja v *ka, ga, ca, ja, da, pa, ba*.

Tajska pisava

Prezemamo polcitatno in lahko tipografsko poenostavimo (izpuščamo naglasna znamenja).

Tajska pisava, s katero pišejo le na **Tajskem**, na splošno velja za najbolj zapleteno zlogovno pisavo predvsem zato, ker se zapisi v tajski pisavi že po pravilu ne ujemajo z linearnostjo govorice (kot če bi pisali npr. besedo *avto* kot *vao-to*, pa bi besedo še vedno izgovorili kot [avto]). To zaplete tudi prečrkovalne sisteme. Tajci poznajo ločena standarda za transliteracijo in transkripcijo, ki sta oba nastala konec 90. let. Transliteracijski standard ISO 11940:1998 vsakemu znaku predpisuje latinični ustreznik (eno ali več črk z ustrezno "spremenljivo črko"), ki ga pogosto opremijo z diakritičnim znamenjem (enim ali več). Tajski zapis transliterirajo od leve spodaj do desne zgoraj, standard pa je namenjen izključno kot pripomoček za pisanje tajščine na računalnik, zato je tajščina v latiničnih zapisih vedno transkribirana.

Zadnja različica transkripcijskega prečrkovalnega standarda je iz leta 1997. Starejšo so že leta 1967 sprejeli geografi pri OZN, toda nepoznavalec razlik ne bo opazil. Pomembno je poudariti, da ne en ne drugi sistem za prečrkovanje vokalov ne uporabljata naglasnih znamenj; tonemskih naglasov tako ali tako tudi po transliteracijskem standardu ne prečrkujejo. Diakritike sicer uporabljajo nekateri drugi prečrkovalni sistemi, kot je npr. prečrkovalni sistem ameriško-britanskih bibliotekarjev (npr. *īa* namesto *ia*, *ch* namesto *ch* ipd.), toda z upoštevanjem tipografskih poenostavitev je rezultat enak.

Dodajmo še, da tajska pisava enako kot kmerska besed ne loči s presledkom. Prečrkovalno pravilo o povezovanju zlogov v besede je zapleteno (pravilno npr. *Chorakhe*, ne pa *Cho Ra Khe*, toda *Aran Prathet* in ne *Aranprathet*). Prav nič nenavadnega ni, če ima tajska ime v eni besedi zapisanih pet ali več zlogov, v kolikor pa je ime večbesedno, se z veliko začetnico piše vsaka beseda v imenu.

Kmerska pisava

Prezemamo polcitatno in vselej tipografsko poenostavimo (izpustimo naglasna znamenja).

Najpogostejši prečrkovalni sistem za kmersko pisavo, ki jo uporabljajo edino v **Kambodži**, je tisti, ki so ga na OZN sprejeli leta 1972. Temelji na lokalnem geografskem sistemu iz leta 1959. Leta 1995 (in ponovno 1997) je kamboški geografski oddelek spremenil sistem v načinu zapisovanja samoglasnikov, in sicer tako, da je odpravil vsa naglasna znamenja. Naglasna znamenja pri samoglasnikih predpisujejo prečrkovalne tabele Kongresne knjižnice, toda ne strešice, ampak dolžine. Poudarimo pa, da razlika med sistemoma ni le preprosta tipografska poenostavitev in da nepoznavalec ne bo znal razbrati sodobnejše prečrkovalne oblike. Tako npr. *æ* zdaj razvezujejo v *oe* ali *ue*, *ê* pa postane *ae* ali *eae*.

Pri kmerski pisavi je določanje besedne enote enako zapleteno kot pri tajski pisavi, za potrebe tega besedila le zapišimo, da pri večbesednih imenih vse besede pišejo z veliko začetnico in brez vezaja med besedami.

Laoška pisava

Prezemamo polcitatno in lahko tipografsko poenostavimo (naglasna znamenja); vezaj/opuščaj ohranimo.

V **Laosu**, kjer uradno edini uporabljajo laško pisavo, so moderno obliko svoje pisave razvili leta 1960. Podobna je tajski pisavi (mnogi jezikoslovci tajščino in laščino enačijo), le da pozna tudi znamenja za samostojne vokale, pravila o veliki začetnici in določitvi besedne enote pa so podobna tajskim. V angleščini zemljepisna imena iz Laosa pišejo po leta 1966 objavljenem prečrkovalnem sistemu, ki ga je sestavila laška komisija za toponime.

Prečrkovalni sistem Kongresne knjižnice je le malenkostno drugačen: soglasiški znak, ki se po geografskem prečrkovalnem sistemu prečrkuje z *gn* (na koncu besede z *y*), po bibliotekarskem sistemu prečrkujejo z *ny* (*i*). Poleg tega bibliografski sistem dvočrkovje *ae* piše kot *æ*, *oe* kot *œ*, nekatere samoglasnike opremlja z dolžinami in kot ločevalno znamenje uporablja obrnjeni opuščaj (‘). Geografski sistem pozna le *é*, *è* in *ô* ter vezaj kot ločevalno znamenje.

Maldivska pisava

Maldivska pisava (*divehi*) je zmes južnoindijskih pisav in arabske pisave ter je edina uradna pisava na **Maldivih**. Maldivska vlada je prečrkovalni sistem sprejela 1987, prevzeli so ga tako v zemljepisni komisiji OZN kot angleško-ameriški bibliotekarji. Med prečrkovalnimi znamenji so tudi *ḥ*, *ṭ*, *ḍ* in *ṣ*, ki se pogosto tipografsko poenostavljajo.

Prevzemamo polcitatno in lahko tipografsko poenostavimo (izpustimo sedi).

Etiopska pisava

Z etiopsko pisavo, edino afriško pisavo, ki je še vedno v rabi, pišejo v **Etiopiji** (kot amharska pisava) in **Eritreji** (kot tigrinska pisava). OZN je prečrkovalni sistem za ti zlogovni pisavi sprejela leta 1967 in se le malenkostno razlikuje od sistema britanskih geografov (v Etiopiji za uradne namene še vedno pogosto uporabljajo angleščino), prav tako iz leta 1967, ki ga uporabljajo tudi knjižničarji. Predvsem tipografsko je enostavnejši – pozna le dolžino pod *e* (po drugem sistemu pišejo z navadnim *e*) in dolžino pod *i* (navadni *i*), ne pa tudi številnih posebnih črk, uporabljanih v drugem sistemu (npr. *ṣ*, *ḥ*, *ḍ* itd.). Resnici na ljubo pa etiopski pisavi le redko prečrkujejo s katerim od naglasnih znamenj; v latiničnih prepisih prav tako izpustijo opuščaj, ki je eden od znakov v obeh prečrkovalnih sistemih. S tipografskimi poenostavitvami razlike med prečrkovalnima sistemoma izginejo, ker pa je prečkovanje fonetično in v obeh državah govorijo še kopico drugih jezikov, so razlike v prepisih etiopsko-eritrejskih imen dokaj pogoste.

Prevzemamo polcitatno, morebitna naglasna in ločevalna znamenja (opuščaj) opuščamo.